

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/52/2020
Identifikačné číslo spisu:	1113227208
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1113227208.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne F. H. I., Q., s miestom podnikania v B., A. XXXX/XX, IČO: XX XXX XXX, zastúpenej Mgr. Milanom Vállom, advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 43, proti žalovanému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, IČO: 30 853 788 o zaplatenie 134,62 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 27 Cb 193/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 13. marca 2019 sp. zn. 7 Co 209/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 13. marca 2019 č. k. 7 Co 209/2018-115 a Okresného súdu Bratislava I z 22. júna 2017 č. k. 27 Cb 193/2013-70 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 27 Cb 193/2013-70 z 22. júna 2017 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala uložiť žalovanému povinnosť zaplatiť jej sumu 134,62 eur s príslušenstvom. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

1.1. Na základe vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že žalobkyňi bolo priznané postavenie chránenej dielne, pričom jej žalovaný v súvislosti s možnosťou poskytnutia nenávratného finančného príspevku neuznal výdavok za nájomné za 14 dní v mesiaci októbri roku 2011 vo výške 119,62 eura. S poukazom na § 60 ods. 7 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti konštatoval, že nájomná zmluva č. XX/XXX/Ba bola síce uzatvorená na obdobie od 1. júla 2011 do 14. októbra 2011, príspevkom na tretí kvartál mohla byť pokrytá len časť nájomného vzťahujúca sa k obdobiu od 1. júla do 30. septembra 2011. Zdôraznil, že vynaložené náklady na nájomné za 14 dní v rámci mesiaca októbra spadajú až do štvrtého kvartálu daného roka, avšak nebolo preukázané, aby žalobkyňa požiadala o príspevok vzťahujúci sa na toto obdobie. Zároveň podotkol, že žalobkyňa žiadnym spôsobom nepreukázala tvrdenie, že jej žalovaný niektoré kolky preplatil a niektoré nie. Z týchto dôvodov žalobu ako nedôvodnú zamietol.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaného odvolania žalobkyňou rozsudkom č. k. 7 Co 209/2018-115 z 13. marca 2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanému priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. V odôvodnení poukázal na povinnosť tvrdenia strán a dôkazné bremeno ako procesnú zodpovednosť strany za výsledok konania. Zdôraznil, že dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností spočíva na tej strane sporu, ktorá z ich existencie vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky. Uviedol, že podstatným bolo preukázanie nároku žalobkyne na poskytnutie príspevku na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne a chráneného pracoviska podľa § 60 ods. 1, 7 zákona č. 5/2004 Z. z., či tento náklad - výdavok na nájomné za obdobie od 1. októbra do 14. októbra 2011 - vo výške 119,62 eura znížené o 1,50 eura za poštovné, vznikol. V spore bolo preukázané len to, že tento výdavok v rámci celkového výdavku za nájom vo výške 891,50 eura si žalobkyňa uplatnila, avšak oznámením č. 212/§60/2011 z 25. júla 2011, jej žalovaný zúčtoval len sumu zodpovedajúcu príslušnému štvrtroku, zníženú o 119,62 eura z dôvodu, že sa prepláca iba nájomné príslušného štvrtroka. Ďalej z oznámenia žalovaného č. 334/§60/2011 z 8. novembra 2011 (3. štvrtrok 2011) vyplýva, že žalobkyni neboli zúčtované náklady na nájomné z dôvodu, že tieto boli preplatené v predchádzajúcom štvrtroku. Konštatoval, že bolo povinnosťou žalobkyne preukázať, či náklady spojené s nájomným za obdobie t. j. 4. štvrtrok 2011 vznikli. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie o neunesení dôkazného bremena.

2.2. K výdavku spojenému s úhradou kolkov žalobkyňou v sume 16,50 eura, uviedol, že nebolo preukázané, že by malo ísť o oprávnený výdavok v zmysle ustanovenia § 60 zákona č. 5/2004 Z. z., keď vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že sa malo jednať o oprávnený výdavok. Napokon odvolací súd uviedol, že na nové listinné dôkazy predložené v odvolaní a to žiadosť zo dňa 7. júna 2011, oznámenie č. 93 za 4. štvrtrok 2011, žiadosť o úhradu platby za obdobie 4. štvrtroka a oznámenie č. 305 za 3. štvrtrok 2010) neprihliadal, lebo neboli predložené v konaní pred súdom prvej inštancie. Z týchto dôvodov napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1, 2 CSP.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. e) a písm. f) CSP. Poukázala na to, že súdne konanie bolo na súde prvej inštancie vedené v obchodnoprávnom oddelení „Cb“, i napriek tomu, že išlo o občianskoprávny spor. Podľa jej názoru, na súde prvej inštancie konal a rozhodoval sudca pridelený v rozpore s rozvrhom práce, lebo vec mala byť pridelená do občianskoprávneho oddelenia, a preto súd bol nesprávne obsadený. Dodala, že ani odvolací súd nezhojil vadu konania na súde prvej inštancie. Ďalej uviedla, že napadnuté rozsudky sú nedostatočne odôvodnené, nepresvedčivé a nepreskúmateľné. Namietala vnútornú zmätoknosť rozhodnutia odvolacieho súdu, keď tento v odôvodnení pripustil dva odlišné a vzájomne si odporujúce výklady ustanovení § 60 ods. 1 a 7 zákona č. 5/2004 Z. z. Bola toho názoru, že uvedené ustanovenia je nutné vykladať tak, že oprávnená osoba žiada o príspevok na príslušnom úrade po tom, ako jej reálne vznikli oprávnené náklady, pričom o príspevok môže žiadať kedykoľvek do uplynutia prvého kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom štvrtroku, v ktorom jej náklady reálne vznikli. Ak teda dňa 30. júna 2011 vynaložila náklady na nájomné, nebolo podstatné, akému obdobiu nájmu zaplatené nájomné prislúchalo, ale kedy žalobkyni náklady reálne vznikli, čo bolo v danom prípade obdobie druhého kvartálu roku 2011. Podotkla, že nerešpektovaním požiadaviek na riadne odôvodnenie jej bola odňatá možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti napadnutému rozhodnutiu, a súčasne bolo porušené jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Navrhla zrušiť rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k doručenému dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolený súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428

CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

10. Podľa § 420 písm. e), f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

12. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces.

14. V preskúmvanej veci dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dospel k záveru, že sudy nižších inštancií sa náležite nevysporiadali so všetkými predloženými listinnými dôkazmi žalobkyňou, a preto následne ich záver o neunesení dôkazného bremena nebol správny.

15. Právo na spravodlivý proces môže byť porušené aj v dôsledku nesprávnych skutkových záverov súdov nižších inštancií, obvykle tým, že sa jedná o situáciu kedy je zistenie skutkového stavu *prima facie* natoľko svojvoľné, že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia dôkazov nemohol nikdy dospieť. Ide o tzv. extrémny rozpor medzi skutkovými zisteniami a vykonanými dôkazmi.

16. Nie je pravdivé tvrdenie odvolacieho súdu, že žalobkyňa predložila nové dôkazy až v odvolacom konaní. Z obsahu spisu totiž vyplýva, že boli predložené pred rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktorý ich náležite nevyhodnotil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúcou z ustanovenia § 191 ods. 1 CSP. Navyše ani z obsahu zápisnice o pojednávaní nevyplýva, že by súd prvej inštancie sa oboznámil so všetkými listinnými dôkazmi nachádzajúcich sa v spise, lebo poukázal len na obsah spisu č. I. 1-66, pričom napr. žiadosť žalobkyne o preplatenie nájomného za 3. štvrtrok 2011 je na č. I. 69 spisu.

17. Do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, lebo vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov (čl. 46 ústavy). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporné aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súdy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť.

18. Aj v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) platí, že prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem, vedúci k extrémne nespravodlivému záveru, potom znamená porušenie základných práv na súdnu ochranu a spravodlivý proces (porov. I. ÚS 191/2017). Spravodlivosť je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie súdnej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako nesúladné s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení (porov. I. ÚS 26/2010).

19. Z týchto dôvodov považoval dovolací súd namietané porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP za relevantné aj z dôvodu náležitého neodôvodnenia rozhodnutia, ktoré je dané rozporom skutkových okolností s právnou argumentáciou súdu, ako aj absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (porov. III. ÚS 623/2017, III. ÚS 60/2018, I. ÚS 264/2019).

20. Druhý uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) CSP, dovolací súd nepovažoval za opodstatnený. Zákonný sudca na súde prvej inštancie nebol v spore vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle ustanovenia § 49 a nasl. CSP. Vec mu bola pridelená v zmysle platného rozvrhu práce a námietka zaujatosti stranami sporu vznesená nebola. Právo na zákonného sudcu je zaručené čl. 48 ods. 1 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

21. Ústavný súd opakovane judikuje, že za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zásadne potrebné považovať toho, kto bol určený na prejednanie a rozhodnutie veci v súlade s rozvrhom práce súdu (porov. I. ÚS 52/97, II. ÚS 47/99, II. ÚS 118/02, III. ÚS 46/04, III. ÚS 46/2012, IV. ÚS 161/08). Ústavný súd pojem zákonného sudcu vykladá tak, že ním je sudca, ktorý bol pridelený na výkon funkcie na súd toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu oprávneného konať a rozhodnúť určitý druh súdnej agendy. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Nesprávne obsadeným je súd obsadený v rozpore s ustanoveniami upravujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má určitý spor prejednať a rozhodnúť. Súdom je nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca.

22. Vo vzťahu k tomu dovolaciemu dôvodu žalobkyňa namietala nesprávne zapísanie veci do registra „Cb“ na súde prvej inštancie. Dovolací súd k tejto otázke judikoval, že „tým, že obchodnú vec na súde vecne a miestne príslušnom prejednali a rozhodli sudcovia, ktorí podľa rozvrhu práce rozhodujú občianskoprávne spory, nebola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku a ani nerozhodoval súd nesprávne obsadený“, (porov. R 99/1999). Z rozdielnosti povahy prejednávaných občianskoprávných a obchodnoprávných vecí nevyplýva rozdielnosť procesných práv strán sporu a možnosti ich realizácie.

23. Z týchto dôvodov dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov nižších inštancií v súlade s ustanovením § 449 ods. 1, 2 CSP a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, lebo nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 450 CSP).

24. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s ustanovením § 453 ods. 1, 3 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

25. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.